

Kutsu

Mistä on kyse?

Suolistosyövällä tarkoitetaan paksu- ja peräsuolen syöpiä, joihin sairastuu lähes 2500 suomalaista ja noin 1000 potilasta kuolee vuosittain. Vain eturauhassyöpä ja rintasyöpä ovat suolistosyöpiä yleisempiä syöpätauteja Suomessa.

Seulonta tähtää syöpäkuolemien vähentämiseen. Suoliston kasvain aiheuttaa alussa pientä verenvuotoa, joka ei näy paljain silmin. Seulonta perustuu tämän piilevän veren osoittamiseen ulostenäytteestä. On havaittu, että seulonnalla on mahdollista estää joka viides suolistosyövän aiheuttama kuolema.

Seulontaohjelma käynnistyi Suomessa syksyllä 2004. Seulonta on osa kotikunnan terveydenhuoltoa. Testi on kutsutulle maksuton. Seulontakutsu uusitaan kahden vuoden välein.

*Ei ole
parempaa rikkautta
kuin
ruumiin terveys
eikä suurempaa iloa
kuin
sydämen ilo.*

Miksi?

Seulontaan 60–69-vuotiaat

Kahdeksan kymmenestä suolistosyöpään sairastuvasta on yli 60-vuotias. Eniten uusia syöpiä on 70–79-vuotiailla, jolloin tauti on usein jo levinnyt. Kohdistamalla seulonta 60–69-vuotiaisiin miehiin ja naisiin pyritään syöpä toteamaan siinä vaiheessa, kun se voidaan vielä parantaa.

Alkuvaihe huomaamaton

Suolistosyövän oireet puuttuvat alussa usein kokonaan tai ne ovat epämääräisiä. Seulonnalla syöpä pyritään toteamaan jo ennen oireiden ilmaantumista tai ainakin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Seuraavat oireet antavat aiheen hakeutua lääkäriin:

- verta ulosteessa
- ulosteiden limaisuus tai niukkuus, vaikka ruokailussa ei ole tapahtunut muutoksia
- erilaiset vatsan uudet toimintahäiriöt
- vatsan turvotus ja kouristelu
- selittämätön väsymys

Miten?

Seulontatesti otetaan kotona

Seulottavat saavat postin mukana kotiin pahiset testikortit ja tarkat ohjeet ulostenäytteiden ottamista varten. Seulontakeskus tutkii näytteet ja lähettää osallistuneelle kirjeen seulonnan tuloksesta.

Mitä piilevä veri ulosteessa merkitsee?

Kun tutkitaan sadan henkilön ulostenäytteet, löytyy noin kahden henkilön näytteistä verta. Useimmiten ulosteen veri johtuu muista syistä kuin syövästä, kuten peräpukamista, tulehduksesta tai hyvänlaatuisista kasvaimista. Joskus veri- tai liharuokien mukana tullut veri näkyy ulostetesteissä.

Jos ulosteessa todetaan verta, siitä tulee kirjeitse tieto sekä seulottavalle kotiosoitteeseen että kotikunnan terveyskeskukseen. Terveyskeskus järjestää tarvittavat jatkotutkimukset, joiden kustannukset määräytyvät kunnan käytännön mukaan, poliklinikka- tai terveyskeskusmaksuina.

Jatkotutkimukset

Yleensä kyseeseen tulee suoliston tähystys, jossa syy vuotoon selvitetään. Tutkimus edellyttää suoliston tyhjennystä etukäteen. Valmistautumisohjeet annetaan terveyskeskuksesta. Tähystys tehdään taipuisalla putkella ja sen yhteydessä voidaan ottaa koepaloja ja poistaa pieniä kasvaimia. Tutkimus kestää n. 20–40 minuuttia ja sen jälkeen pääsee kotiin.

Tiedot talteen

Seulontatietojen keruu

Seulontatiedot ovat luottamuksellisia ja ne säilytetään seulontakeskuksessa kotikunnan lukuun.

Seulontakeskus toimii
Pirkanmaan Syöpäyhdistyksessä Tampereella,
(03) 249 9604
suotar@pirkanmaansyopayhdistys.fi
Seulontakeskus vastaa kysymyksiin
testeistä ja vastauksista.

Maksuton syöpäneuvonta,
Syöpäyhteys
0800 19414
ma–pe klo 10–14 ja ma klo 16–18
sähköposti: neuvonta@cancer.fi

Tietopaketti suolistosyövästä:
www.cancer.fi/tietoasyovasta/syopataudit/suolistosyovat/
(Tietoa syövästä ja Terveysteksti)

Syöpäjärjestöt

Pieni Roobertinkatu 9, 00130 Helsinki

Screening
av tarmcancer

för kvinnor och män i åldern 60–69 år

Cancerorganisationerna

Kallelse

Vad är det fråga om?

Med tarmcancer avses cancertumörer i tjock- och ändtarmen. Årligen drabbas nästan 2500 finländare av dessa cancertumörer och ca 1000 personer dör till följd av tarmcancer varje år. Det är bara prostatacancer och bröstcancer som är vanligare än tarmcancer i Finland.

Med screening vill man minska dödligheten av tarmcancer. I början av sjukdomen förorsakar tumören små mängder blod i avföringen som man inte kan se med blotta ögat. Med hjälp av screening kan man hitta dolt blod i avföringen. Med hjälp av effektiv screening kan man förhindra vart femte dödsfall som beror på tarmcancer.

Screening av tarmcancer inleddes i Finland hösten 2004. Screeningen är en del av hemkommunens hälsovård. För dem som fått kallelse till screening är testet gratis. Kallelsen till screening förnyas vartannat år.

*Det finns ingen större rikedom
Än kroppens hälsa
Och ingen större glädje
Än hjärtats fröjd*

Varför?

Screening för personer i åldern 60–69 år

Åtta av tio personer som insjuknar i tarmcancer är över 60 år. De flesta som insjuknar är mellan 70 och 79 år och då har sjukdomen ofta redan hunnit sprida sig. Genom att inrikta screeningen på män och kvinnor i åldersgruppen 60 till 69 år kan tarmcancer diagnostiseras i ett så tidigt stadium att det går att bota sjukdomen.

Det första stadiet omärkbart

I ett tidigt stadium av tarmcancer är symptom svaga eller saknas helt. Med screeningen kan sjukdomen konstateras före symtomen märks eller åtminstone i så tidigt stadium som möjligt.

Uppsök en läkare om följande symtom förekommer:

- blod i avföringen
- avföringen är slemmig eller knapp trots att inga förändringar i kosten skett
- diverse funktionshinder i magen som man inte haft tidigare
- uppsvullen mage och magkramp
- oförklarlig trötthet

Hur?

Testet tas hemma

Personer som fått kallelse att delta i screeningen får per post provkort av kartong samt noggranna anvisningar för hur man tar avföringsproven. Screeningscentret analyserar proven och skickar sedan skriftliga svar hem per post.

Vad kan dolt blod i avföringen betyda?

När man analyserar avföringsproven av hundra personer, hittar man blod i cirka två avföringsproven. I de flesta fall beror blodet på helt andra orsaker än tarmcancer, t.ex. hemorrojder, inflammationer eller godartade växter. Ibland kan t.o.m. blod från kött- och blodmaträtter ge positiva utslag i testet.

Ifall avföringsproven visar blod i avföringen, skickas ett skriftligt utlåtande både hem till personen som deltar i screeningen och till hälsocentralen i hemkommunen. Det är hälsocentralen som vidtar åtgärder för eventuella fortsatta undersökningar. Kostnaderna för undersökningarna bestäms enligt kommunens praxis, antingen som poliklinik- eller hälsocentralsavgift.

Fortsatta undersökningar

I allmänhet utreder man orsaken till blod i avföringen med koloskopi (en undersökning av tjocktarmen). Före koloskopi måste tarmen vara tömd. Instruktioner för hur man förbereder sig för koloskopi fås på hälsocentralen. Ett böjligt instrument förs in i tarmen och med detta koloskop kan man ta provbitar och ta bort små växter. Undersökningen tar i allmänhet 20–40 minuter och efteråt kan man gå hem.

Uppgifterna arkiveras

Screeningsresultaten samlas in

Screeningsresultaten är konfidentiella och de bevaras i screeningscentret för hemkommunens räkning.

Screeningscentret fungerar inom ramen för Pirkanmaan Syöpäyhdistys i Tammerfors

03-249 9604

suotar@pirkanmaansyopayhdistys.fi

Screeningscentret svarar på frågor som rör testet och resultaten.

Gratis rådgivning om cancer,
Cancerkontakt

0800 19414

må–fre kl. 10–14 därtill må kl. 16–18
neuvonta@cancer.fi

Informationspaket om tarmcancer på Internet
www.cancer.fi/svenska/cancer

Cancerorganisationerna

Lilla Robertsgatan 9, 00130 Helsingfors

Kirjapaino Hermes Oy / 2008

Suolistosyövän seulonta

60–69-vuotiaille miehille ja naisille

Syöpäjärjestöt